Jedna karta pracy, dwie wersje: uczeń słabo czytający

Gotowa karta do czytania ze zrozumieniem dla klas IV–VI, w wersji standardowej i dostosowanej. Ten sam tekst, te same zadania i te same wymagania. Zmienia się to, ile wysiłku kosztuje samo odczytanie tekstu.

Co zmieniamy w wersji dostosowanej

- ✓ **Słowniczek przed tekstem.** Pięć trudniejszych słów objaśnionych, zanim uczeń zacznie czytać.
- ✓ **Najpierw pytania, potem tekst.** Uczeń wie, czego szuka, więc czyta celowo.
- ✓ **Większa czcionka i więcej światła.** Szerokie odstępy między wierszami, tekst do lewej, krótsze wersy.
- ✓ **Ponumerowane akapity.** Łatwiej wrócić do tekstu i nie zgubić miejsca.
- ✓ **Wskazówka „szukaj w akapicie…"** przy zadaniach. Zawęża szukanie, ale informację uczeń znajduje i zapisuje sam.
- ✓ **Czytanie dwa razy.** Pierwszy raz dla ogólnego sensu, drugi raz z pytaniami.
- ✓ **Początek zdania** w zadaniach otwartych.

Czego nie zmieniamy

- × Tekstu i informacji: ani jednego zdania mniej.
- × Liczby i treści zadań: w obu wersjach jest tych samych 7 zadań.
- × Celu lekcji: wyszukiwanie informacji, wnioskowanie, uzasadnianie.
- × Kryteriów oceniania. Dostosowujemy formę, nie obniżamy poprzeczki.

Dlaczego to działa? Uczeń słabo czytający zużywa większość uwagi na odczytanie słów, więc na zrozumienie zostaje niewiele. Gdy zdejmiemy z niego część tego wysiłku (znane słowa, czytelny układ, jasny cel czytania), może pokazać, ile naprawdę rozumie.

Na lekcji i przy ocenianiu

- ✓ **Daj tekst wcześniej:** dzień przed lekcją do przeczytania w domu albo na początku lekcji przeczytaj go na głos całej klasie.
- ✓ **Nie wywołuj do czytania na głos** przy całej klasie bez przygotowania. Jeśli uczeń ma czytać głośno, niech wcześniej przećwiczy swój fragment.
- ✓ **Czytanie powtórzone:** wielokrotne czytanie tego samego tekstu, z pomocą nauczyciela, poprawia płynność czytania (National Reading Panel, 2000).
- ✓ **Czas:** pozwól dokończyć kartę na kolejnej lekcji albo w domu, zamiast skracać zadania.
- ✓ **Oceniaj rozumienie,** nie tempo czytania. W zadaniach na rozumienie nie odejmuj punktów za błędy w pisowni.
- ✓ **Wycofuj wsparcie stopniowo:** gdy uczeń czuje się pewniej, usuń najpierw wskazówki z numerem akapitu.
- ✓ Słabe czytanie nie zawsze oznacza dysleksję. Jeśli trudności się utrzymują, porozmawiaj z rodzicami o diagnozie w poradni. Gdy uczeń ma opinię lub orzeczenie, kieruj się zaleceniami.

Źródła faktów w tekście dla uczniów: OTOP, „Poradnik ochrony bociana"; National Geographic Polska, „50 ciekawostek o bocianach". Czytanie powtórzone: National Reading Panel, „Teaching Children to Read" (2000).

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Bocian w drodze do Afryki

Przeczytaj uważnie tekst. Potem wykonaj zadania.

Bocian biały to jeden z najbardziej znanych ptaków w Polsce. Przylatuje do nas wiosną, zwykle na przełomie marca i kwietnia. Gniazdo buduje wysoko: na drzewie, słupie albo dachu. Wraca do niego przez wiele lat i co roku dokłada nowe gałęzie. Dlatego stare gniazda są ogromne i mogą ważyć nawet ponad tonę.

Bocian zdobywa pokarm na łąkach, polach i w podmokłych miejscach. Wiosną łowi głównie żaby i inne płazy. Latem zjada też koniki polne, dżdżownice i małe gryzonie, na przykład nornice. Dorosły bocian prawie nie wydaje głosu. Zamiast tego klekocze, czyli szybko uderza o siebie dwiema częściami dzioba.

Pod koniec lata owadów jest coraz mniej. Zimą żaby chowają się, a ziemia zamarza. Bocian nie znalazłby wtedy pożywienia. Dlatego już od połowy sierpnia bociany zbierają się w grupy na łąkach. Takie zbiórki przed odlotem nazywamy sejmikami. Potem ptaki ruszają w drogę do Afryki.

Bociany z Polski lecą trasą wschodnią: przez Turcję i cieśninę Bosfor aż do wschodniej i południowej Afryki. To około 8 tysięcy kilometrów w jedną stronę. Bocian nie macha skrzydłami przez całą drogę. Szybuje na ciepłych prądach powietrza, które unoszą go do góry jak winda. Takie prądy powstają nad lądem, dlatego bociany omijają szerokie morza.

Zadania

1. Kiedy bociany przylatują do Polski? Zakreśl: **JESIENIĄ / WIOSNĄ / ZIMĄ**
2. Wypisz trzy rodzaje pożywienia bociana.

   _____

3. Co to jest sejmik bocianów? Zaznacz jedną odpowiedź.

   ☐ A. gniazdo na dachu ☐ B. zbiórka bocianów przed odlotem ☐ C. trasa lotu do Afryki

   ☐ D. klekotanie dziobem

4. Dlaczego stare bocianie gniazda są takie duże?

   _____

5. Wyjaśnij, dlaczego bociany odlatują jesienią z Polski.

   _____

   _____

6. Prawda (P) czy fałsz (F)? Wpisz literę.

   a) Bociany z Polski lecą przez cieśninę Bosfor. _____

   b) Dorosły bocian głośno śpiewa. _____

   c) Bocian przez całą drogę macha skrzydłami. _____

7. Dlaczego bociany omijają szerokie morza? Uzasadnij odpowiedź, korzystając z tekstu.

   _____

   _____

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Bocian w drodze do Afryki

Twój plan: ☐ 1. Przeczytaj słowniczek. ☐ 2. Przeczytaj pytania na stronie 2. ☐ 3. Przeczytaj tekst. ☐ 4. Przeczytaj go drugi raz i odpowiadaj.

płazy – zwierzęta, które żyją w wodzie i na lądzie, np. żaby

gryzonie – małe zwierzęta, np. myszy i nornice

klekotać – wydawać stukający dźwięk dziobem

cieśnina – wąski pas morza między dwoma lądami

szybować – lecieć bez machania skrzydłami

1. Bocian biały to jeden z najbardziej znanych ptaków w Polsce. Przylatuje do nas wiosną, zwykle na przełomie marca i kwietnia. Gniazdo buduje wysoko: na drzewie, słupie albo dachu. Wraca do niego przez wiele lat i co roku dokłada nowe gałęzie. Dlatego stare gniazda są ogromne i mogą ważyć nawet ponad tonę.

2. Bocian zdobywa pokarm na łąkach, polach i w podmokłych miejscach. Wiosną łowi głównie żaby i inne płazy. Latem zjada też koniki polne, dżdżownice i małe gryzonie, na przykład nornice. Dorosły bocian prawie nie wydaje głosu. Zamiast tego klekocze, czyli szybko uderza o siebie dwiema częściami dzioba.

3. Pod koniec lata owadów jest coraz mniej. Zimą żaby chowają się, a ziemia zamarza. Bocian nie znalazłby wtedy pożywienia. Dlatego już od połowy sierpnia bociany zbierają się w grupy na łąkach. Takie zbiórki przed odlotem nazywamy sejmikami. Potem ptaki ruszają w drogę do Afryki.

4. Bociany z Polski lecą trasą wschodnią: przez Turcję i cieśninę Bosfor aż do wschodniej i południowej Afryki. To około 8 tysięcy kilometrów w jedną stronę. Bocian nie macha skrzydłami przez całą drogę. Szybuje na ciepłych prądach powietrza, które unoszą go do góry jak winda. Takie prądy powstają nad lądem, dlatego bociany omijają szerokie morza.

Zadania. Przy każdym zadaniu jest numer akapitu, w którym znajdziesz odpowiedź. Gdy skończysz zadanie, zaznacz pole „gotowe”.

1 Kiedy bociany przylatują do Polski? **Zakreśl** jedno słowo. akapit 1

jesienią | wiosną | zimą

☐ gotowe

2 **Wypisz** trzy rodzaje pożywienia bociana. akapit 2

_____

☐ gotowe

3 Co to jest sejmik bocianów? **Zaznacz** jedną odpowiedź. akapit 3

☐ A. gniazdo na dachu ☐ B. zbiórka bocianów przed odlotem

☐ C. trasa lotu do Afryki ☐ D. klekotanie dziobem

☐ gotowe

4 Dlaczego stare bocianie gniazda są takie duże? **Dokończ** zdanie. akapit 1

Stare gniazda są duże, bo bocian co roku

_____

☐ gotowe

5 Dlaczego bociany odlatują jesienią z Polski? **Dokończ** zdanie. akapit 3

Bociany odlatują, bo zimą

_____

_____

☐ gotowe

6 **Wpisz** P (prawda) albo F (fałsz). akapity 2 i 4

a) Bociany z Polski lecą przez cieśninę Bosfor. ____

b) Dorosły bocian głośno śpiewa. ____

c) Bocian przez całą drogę macha skrzydłami. ____

☐ gotowe

7 Dlaczego bociany omijają szerokie morza? **Dokończ** zdanie. akapit 4

Bociany omijają morza, bo nad morzem

_____

_____

☐ gotowe

Klucz odpowiedzi

Klucz jest wspólny dla obu wersji: zadania mają te same numery i tę samą treść. W zadaniach otwartych uznajemy odpowiedzi własnymi słowami, jeśli zawierają wskazaną informację.

1. **WIOSNĄ** („zwykle na przełomie marca i kwietnia”).
2. Trzy z: **żaby (płazy), koniki polne, dżdżownice, małe gryzonie / nornice.**
3. **B** – zbiórka bocianów przed odlotem.
4. Bo bocian **wraca do gniazda przez wiele lat i co roku dokłada nowe gałęzie.**
5. Bo **zimą nie znalazłby pożywienia**: **owadów jest mniej, żaby się chowają, ziemia zamarza.** Pełna odpowiedź ma obie części: brak pokarmu i jego powód.
6. a) **P** b) **F** (prawie nie wydaje głosu, klekocze) c) **F** (szybuje na ciepłych prądach powietrza)
7. Bo **ciepłe prądy powietrza powstają nad lądem, a nie nad morzem**, a **bocian potrzebuje ich, żeby szybować**. Pełna odpowiedź łączy obie informacje.

Propozycja punktacji (razem 12 pkt)

- Zad. 1: 1 pkt
- Zad. 2: 2 pkt (3 poprawne), 1 pkt (2 poprawne)
- Zad. 3: 1 pkt
- Zad. 4: 1 pkt
- Zad. 5: 2 pkt (brak pokarmu + powód)
- Zad. 6: 3 pkt (po 1 za każde)
- Zad. 7: 2 pkt (prądy nad lądem + szybowanie)

Jak wykorzystać kartę dalej

- Omówcie odpowiedzi całą klasą: obie wersje mają te same pytania, więc nikt nie pracuje „nad czymś innym”.
- Poproś, żeby każdy uczeń pokazał na mapie trasę bocianów: Polska, Turcja, Bosfor, Afryka.
- Ten sam schemat (słowniczek, najpierw pytania, numerowane akapity, wskazówka „szukaj w akapicie…”) zastosujesz do każdego tekstu z podręcznika.

Chcesz taką kartę do własnej lekcji? **Lekcja na miarę** robi to samo z dowolną stroną z podręcznika: zdjęcie telefonem i gotowe wersje dla 10 profili uczniów, od dysleksji po ucznia zdolnego. Pierwsze 3 lekcje są za darmo.
odnswp.pl/2026/10/15/lekcja-na-miare

Co czwartek nowy bezpłatny gotowiec na odnswp.pl.